

Jean Georgescu în filmul său celebru, ulterior de Sică Alexandrescu, astăzi o realitate vizibilă în cele mai multe montări.

Spirit histrionic, ludic, „Om-spectacol“, cum a fost numit de unii comentatori, ironizând și autoironizându-se, Caragiale este adeseori prezent printre eroii săi. El devine un personaj hazliu, inteligent, un fin observator și atunci când îl vedem concret, dar și atunci când îl bănuim sau îl ghicim. El este în întreaga sa operă cu zâmbetul său malițios, cu definiții exacte, gata să ne invite la marele joc al vieții. „Politica“ și „Poliția“ sunt o constantă în creația comediografului. Sunt concepte și instituții satirizate, dar acceptate ca necesități organice ale existenței moderne. *Pristanda*, simbol la un moment dat al Poliției, este – după Bogdan Ulmu – un om puternic, tare. Numai această energie îi dă posibilitatea să manifeste convingător slăbiciunea și ascultarea totală față de șefi.

Studiul acesta asupra comediografului Caragiale ar fi putut fi structurat și altfel, tematic, pe capitole, etc., dar Bogdan Ulmu a preferat o formă de dicționar, ușor de parcurs și foarte utilă. Am spus „comediograf“ și subliniez acest lucru, pentru că în acest volum nu există decât dimensiunea ludică a scriitorului român, urmând cu siguranță și cel de-al doilea, cu prezentarea laturii grave, consacrat autorului de drame.

Îl așteptăm cu nerăbdare.

## CALENDAR TEATRAL

### MARTIE

**4 martie** – 150 de ani de la moartea scriitorului rus **Nikolai Vasilievici Gogol** (n. 1 aprilie 1809), unul dintre creatorii prozei realiste ruse. Comedia *Revizorul*, satiră virulentă a moravurilor notabilităților provinciei ruse, se impune prin verva dialogului și forța tipologică. Capodopera sa, romanul *Suflete moarte*, realizează o frescă exactă și necruțătoare a societății ruse a secolului al XIX-lea.

**7 martie** – În urmă cu 80 de ani, Teatrul „Marioara Voiculescu“ deschidea la Circul Sidoli seria spectacolelor cu *Salomeea* de Oscar Wilde: o montare îndrăzneată, fără decoruri, inspirată din experiențele lui Reinhardt și Gémier. Marioara Voiculescu (*Salomeea*) și-a exploatat din plin temperamentul vijelios și senzualitatea ardentă, iar spectacolul a fost considerat un eveniment în viața teatrală.

**9 martie** – Împlinește 60 de ani **Ion Caramitru**. Prestația sa în spectacolele de referință ale Teatrului Bulandra, în numeroase filme, în recitaluri de poezie denotă o artă interpretativă subtilă, bazată pe inteligență, rafinament, putere de seducție. În conștiința publicului, vocea lui Ion Caramitru se asociază cu versul eminescian, iar silueta sa cu aceea a prințului *Hamlet*, jucat întâia oară la absolvire (clasa Beate Fredanov, 1963–1964), și strălucit reluat la maturitate (Teatrul Bulandra, 1985, regia Al. Tocilescu).

**11 martie** – Împlinește 70 de ani dramaturgul **Iosif Naghiu**, în a cărui creație răzbat puternice ecouri din teatrului absurdului. A investigat raporturile dintre intelectual și puterea politică, dintre artă și realitate, dintre iraționalitatea crudă a istoriei și aspirațiile spiritului uman, dându-ne un număr însemnat de piese-parabolă (*Gluga pe ochi*, *Misterul Agamemnon*, *A treia Caravelă*, *Hotel Corona*, *Spitalul special* etc.)

**13 martie** – Împlinește 50 de ani regizorul **Cristian Hadji-Culea**.

**22 martie** – 170 de ani de la moartea poetului, dramaturgului și prozatorului german **Johann Wolfgang von Goethe** (n. 28 august 1749). Ca exponent al perioadei „Sturm und Drang”, în tinerețe a scris lirică de substanță populară cu elemente pastoral-baroce (*Cântece noi*), drame ale libertății (*Götz von Berlichingen*, *Egmont*), poeme (*Prometeu*) și proză de analiză a vieții sentimentale (romanul epistolar *Suferințele tânărului Werther*). Dramele *Ifigenia în Taurida* și *Torquato Tasso*, poemele *Elegiile romane*, romanul tragic *Afinitățile electivă* îl înfățișează ca promotor al neumanismului și al unei etici și estetici clasice, relevând aspirațiile sale spre libertate și progres și celebrând sentimentul echilibrului și al armoniei spirituale. Ulterior se orientează spre evocarea procesului de formare a personalității (*Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister*, *Poezie și adevăr*) și spre aprofundarea sensurilor transcendente ale poeziei (*Divanul occidental – oriental*). Sinteza geniului său este poemul *Faust*.

**23 martie** – 140 de ani de la nașterea scriitorului suedez **Tor Hedberg** (m. 13 iulie 1931). A început cu povestiri și romane realist-naturaliste, apoi în dramele sale s-a îndreptat tot mai mult spre o reprezentare psihologic-simbolistă: *John Ulfstjerna* (1907), *Fiul lui Rembrandt* (1927). Hedberg a fost de asemenea critic literar, teatral și de artă, iar între anii 1910–1922 a condus, Teatrul Dramatic din Stockholm.

**27 martie** – 175 de ani de la nașterea actorului italian **Ernesto Rossi** (m. 4 iunie 1896). Cu trupa proprie, înființată în 1864, a făcut turnee în America de Sud, S.U.A. și Rusia, jucând în special un repertoriu clasic. Interpret strălucit al eroilor shakespearieni (*Hamlet*, *Othello*, *Macbeth*, *Lear*, *Richard al III-lea*, *Romeo*, *Iuliu Cezar*), Rossi este și autorul a două cărți de teatru (*Studii dramatice* și *Patruzeci de ani de viață artistică*).

**29 martie** – 100 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului francez **Marcel Aymé** (m. 14 octombrie 1967). A scris un teatru satiric și fantastic (*Lucienne și măcelarul*, *Clérambard*, *Capul celorlalți*, *Păsări de lună*, *Minotaurul*).

## APRILIE

**1 aprilie** – Împlinește 70 de ani prestigiosul regizor și profesor **Valeriu Moiescu**.

– 110 ani de la nașterea **Soniei Cluceru** (m. 10 februarie 1955). Actriță de frunte a Teatrului Național din București, a perpetuat spiritul vechii școli românești de comedie. Vitalitatea robustă și o neprefăcută naturalețe îi particularizează stilul de joc. A dat viață multor eroine din dramaturgia autohtonă: Chiriachița (*Titanic Vals*, 1931), Miza (... *Escu*, 1933), Stăvăroaia (*Idolul și Ion Anapoda*, 1934), Efimița (*Conu' Leonida față cu reacțiunea*, 1937), Coana Chirița (în adaptarea lui Tudor Mușatescu după Alecsandri, stagiunea 1942–1943).

– 40 de ani de la moartea dramaturgului belgian de limbă franceză **Michel de Ghelderode** (n. 3 aprilie 1898). A scris piese expresioniste a căror temă principală o constituie tensiunea metafizică între forțele iraționale, între bine și rău, piese realizate cu o fantezie bogată, într-o tehnică dramatică foarte concentrată, ce îmbină burlescul, tragicul, terifiantul, insolitul (*Barrabas*, 1933; *Hop Signor!*, 1942; *Escorial*, 1948, *Fastele infernului*, 1949; *Farsa tenebroșilor*, 1952; *Cristofor Columb*). Lucrările sale i-au conferit o poziție particulară în teatrul european contemporan.

**4 aprilie** – 130 de ani de la nașterea dramaturgului francez **Henri Bataille** (m. 2 martie 1922), autor al unor piese cu o intrigă bine construită, desfășurând conflicte

pasionale în mediul monden (*Maman Colibri*, 1904; *Marșul nupțial*, 1905; *Scandalul*, 1909; *Făcliile*, 1912).

**13 aprilie** – 90 de ani de la moartea lui **Petre Liciu** (n. 19 martie 1871), unul dintre cei mai originali actori ai vremii. Atent la lecția veriștilor, a știut să imprime personajelor sale pecetea unei profunde autenticități. Arta lui Liciu nu se năștea însă din combustia trăirilor spontane, ci dintr-o abordare cerebrală, dintr-o construcție minuțioasă, inteligentă, nuanțată a rolului. Actor de compoziție prin excelență, a întruchipat memorabil, pe scena Teatrului Național, o serie de „caractere” tragice și comice: Ștefăniță-Vodă în *Viforul*, Hlestakov în *Revizorul*, Tokeramo în *Taifun* de M. Lengyel, Isidore Lechat în *Banii* de Octave Mirbeau.

## MAI

**10 mai** – 20 de ani de la moartea dramaturgului, prozatorului, regizorului și pictorului german **Peter Weiss** (n. 18 noiembrie 1916). A scris romane de un realism obiectiv, cu elemente absurde și suprarealiste și formă autobiografică, în care este dezvăluită o lume incoerentă, alienată: *Umbră trupului vizitiului* (1960), *Rămas bun de la părinți* (1961), *Punct de fugă* (1962), *Convorbirea celor trei oameni în mers* (1963). Piesa parabolică *Urmărirea și asasinarea lui Jean Paul Marat, reprezentată de o trupă de teatru a ospiciului din Charenton în regia domnului de Sade* (1964), de inspirație istorică, abordează tema conflictului dintre acțiunea revoluționară având ca scop transformarea lumii și nihilismul care se opune acțiunii, potențând, cu mijloacele moderne sugerate de teatrul brechtian, lipsa de sens și nebulia unei societăți fără perspectivă.

**12 mai** – 80 de ani de la premiera absolută a dramei **Suflete tari** de Camil Petrescu, la Teatrul Național din București, în regia lui Paul Gusty, avându-i ca interpreți principali pe G. Ciprian (în rolul *Andrei Pietraru*) și Maria Filotti (în rolul *Ioana Boiu*).

**14 mai** – Împlinește 50 de ani regizoarea **Magdalena Klein**.  
– 90 de ani de la moartea scriitorului suedez **August Strindberg** (n. 22 ianuarie 1849). Ducând o viață agitată, punctată de căutări ideologice, Strindberg este autorul unei opere vaste, de orientare naturalistă, apoi neoromantică și preexpressionistă, ce cuprinde romane (*Camera roșie*, *Cei de pe insula Hemsö*), nuvele (*Căsătorii*, *Utopii în realitate*), pagini autobiografice (*Fiu de slujnică*, *Pledoaria unui nebun*) și drame (*Tatăl*, *Domnișoara Iulia*, *Dansul morții*, trilogia *Spre Damasc*) de acută observație psihologică.

– 210 ani de la moartea dramaturgului german **Iakob Michael Reinhold Lenz** (n. 12 ianuarie 1751), reprezentant al mișcării „Sturm und Drang”. Teoretician al dramei lipsite de reguli (scrierea *Observații despre teatru*, 1774), precursor al formei libere, anticipând drama modernă, novator al tehnicii dramatice prin experimentarea unor mijloace scenice noi, Lenz a scris piese cu tematică socială și atitudine antiartistocratică, pledând pentru libertatea pasiunilor (1774 – *Majordomul*; 1776 – *Soldații*), de un realism psihologic care frizează adesea grotescul. Opera sa mai cuprinde proză cu elemente autobiografice și satiră literară.

**29 mai** – 80 de ani de la moartea actorului și regizorului de teatru rus **Evgheni Bagrationovici Vahtangov** (n. 1 februarie 1883). Elev al lui Stanislavski, Vahtangov este autorul unor spectacole caracterizate prin jocul exuberant, plin de fantezie și de vitalitate, al actorilor (*Prințesa Turandot* de C. Gozzi).

Corina GUGU